

תנועת הקיבוץ הדתי

כ"ט סיון תש"ע 11.6.10

גיליון מס' 121

פרשת קרח

מאת הרב שלמה וויס, בני דרום

מחלוקת קרח וימי הקיץ ההולכים וקרבים

יסודה של המחלוקת בתרבותנו היהודית מוכר ואף הכרחי. כל עולמה של התורה שבע"פ שלנו בנוי על יסוד המחלוקת, הן בעולם התנאים והן בעולם האמוראים וכך גם בהמשך. והנה כאשר נפגשים אנו במחלוקת של פרשת קרח, ניצבת בפנינו דילמה - כיצד יש להתייחס למחלוקת זו שכן היא נתפשת בעינינו באופן שלילי.

שאלה זו גרמה לחז"ל לקבוע במסכת אבות את הכלל לפיו מחלוקת שמאי והלל, כדוגמא למחלוקות חז"ל השונות, הינה מחלוקת לשם שמים, ואילו מחלוקת קרח ועדתו אינה לשם שמים. כלל זה נשמע הגיוני ומסתבר, אולם כיצד יכול אדם לדעת מתי המחלוקת הניצבת בפניו הינה לשם שמים וראוי להתבונן בה באור חיובי ומתי לא?

עד לא מזמן היתה מחלוקת כאובה ביותר סביב העצמות שנתגלו באתר ביה"ח ברזילי שבאשקלון. היתה זו מחלוקת לשם שמים שסופה להתקיים או שמא היא כמחלוקת קרח ועדתו? כיצד עלי להתייחס אליה? לכאורה כוונת כל הצדדים טובה ובאה ממקום חיובי וטהור והיא "לשם שמים".

כשחז"ל קבעו את היסוד "לשם שמים" נראה שכאן טמון יסוד דבריהם; בכל מחלוקת מעורבים רצונות נוספים הקשורים ל"אגו" של שני הצדדים, וכאן טמון יסוד רגיש ואמיתי. כאשר אתה רואה שכוונת הצדדים הינה לברר את האמת, דהיינו כאשר יש הקשבה הדדית, כאשר יש רצון אמיתי להבין את הצד השני, ללמד עליו סנגוריה, להניח את דעתך שלך בצד ובאמת להקשיב לדעה השניה על מנת לשמוע בכנות את שני הצדדים, הרי זו מחלוקת שמאי והלל.

זו גם כוונת חז"ל באומרם שהלל ושמאי לא נמנעו מלחתן זוגות של אילו עם אילו (יבמות ד'). פירוש הדבר הוא שהמחלוקת באה ממקום אמיתי, ללא כל נגיעה באגו או בפן האישי של הדבר. אולם ברגע שאין הדברים כך, הרי שכוונת המחלוקת היא לגבור על השני, להוכיח את צידקתי וממילא כל הטיעונים יהיו בהתאם לכך.

יסוד זה מצוי גם בכל מחלוקת בין בני זוג, בין חברים ובין הורים לילדים בגילאים השונים, ויפים הדברים לימי הקיץ הקרבים ובאים ומעוררים אצל חלקינו רגעי ויכוחים ומחלוקות כאלו ואחרות עם ילדינו בתחומים רבים.

נראה שניתן לקבע גם כאן את היסוד שהוזכר לעיל; בכל מחלוקת יש להקשיב בכנות ובעיניים גדולות לילד הניצב בפנינו. נראה שאם ניגש מתוך החלטה שהאמת אצלנו- ההורים, וילדנו עדיין צעיר מלהבין את המציאות, הרי שזו לא תהיה מחלוקת שתברר את האמת וסביר להניח שהיא גם תגרור אי נעימות רבה, אולם אם נקשיב באמת לילדינו, ננסה להבין את עמדתם (גם אנחנו חשבנו פעם אחרת כשהיינו ילדים...), הרי שהם יראו בנו אוזן קשבת ויש סיכוי שגם בהם תיווצר נכונות להקשבה. ברגע שהמחלוקת נכנסת למבוי של מי יגיד את המילה האחרונה הרי שלא תהיה הקשבה, ולא יוכל להיווצר תהליך חינוכי חיובי שיכול היה להבנות מתוך עולמה של המחלוקת החיובית.

זוהי אולי גם כוונתו של הנביא זכריה בפרק ח' באומרו "והאמת והשלום אהבו". האמת הינה חדה, "יקוב הדין את ההר" ואנו גם רוצים ללכת עם האמת. מאידך השלום נתפס כפשרן, כרכרוכי, כוותרן...איך ניתן להכיל את שניהם?

זכריה הנביא סיים את הדרכתו במילה "אהבו". אם ניגש האדם אל שני הצדדים מתוך אהבה, מתוך אהבת אמת של שני הצדדים הרי שיוכל להכיל את האמת ואת השלום בתוכו. אם ממבט עיניך תשתקף אהבה גדולה אל הצד החולק עליך, הרי שרק כך תתברר האמת הארצית, האמת המסוגלת להכיל את שני הצדדים ויחד עם זאת לפסוק כאחד מהם באופן המעשי, ללא השארת משקעים אישיים.

אי אפשר לנו בלי המחלוקת כיון שהיא כה מפרה ומחייה ואי אפשר לנו איתה כיון שהיא כה משסעת אותנו. אולי ראוי לנו להתבונן לאור דברינו אלה ומתוך כך להכיל את עולם המחלוקות בחיינו השסועים.

הרב שלמה וויס למד בישיבת בני"ע כפר הרא"ה, שרת כ-4 שנים בצה"ל, ולאחר השירות הצבאי למד בישיבת מרכז הרב. עמד בראש ישיבת בני"ע נווה הרצוג במשך 9 שנים וכעת מכהן מזה 11 שנים כרב המשק השיתופי בני דרום וכראש האולפנה באבן שמואל. הרב שלמה חבר בעמותת רבני צ'הר.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm

כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.

תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: webmaster@kdati.org.il

אתר האינטרנט של תנועת הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il

הקיבוץ הדתי, דובנוב 7, ת.ד. 40015, תל אביב 64732 | טל: 03-607-2777 | פקס: 03-695-7039